

19.03.2026

Vaasan hallinto-oikeus

Diaarinumero 112/2026

Asia

Aluevalitus

Lausunnon antaja ja prosessiosoite

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soite/aluehallitus
kirjaamo(at)soite.fi
Mariankatu 16–20, 67200 Kokkola

Valittaja

Erkki Koivukangas

Muutoksenhaun alainen päätös

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soiten aluehallitus, 22.12.2025, § 302

KESKI-POHJANMAAN HYVINVOINTIALUEEN LAUSUNTO HALLINTO-OIKEUDELLE ALUEVALITUKSEN JOHDOSTA

Asian tausta

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen aluehallitus päätti 27.8.2025 § 195 aloittaa pelastustoimea, ikääntyneiden ja vammaisten palveluita, lasten, nuorten ja aikuisten psykiatrian osastoja sekä Tunkkarin kuntoutusta koskevat yhteistoimintaneuvottelut, joissa suunniteltiin käsiteltävän hyvinvointialueen organisaation sekä palveluiden tuottamisen tavan ja paikan muuttamista. Yhteistoimintaneuvottelut käytiin 3.9.–20.10.2025. Neuvotteluiden käyminen liittyi hyvinvointialueen talouden sopeuttamiseen sekä hyvinvointialueen strategian mukaisiin toiminnallisiin muutoksiin. Yhteistoimintaneuvotteluiden neuvottelutuloksen mukainen Ikääntyneiden ja vammaisten palveluiden yhden toimintayksikön lakkauttamista koskeva käsittely siirrettiin aluehallituksen päätöksen 27.10.2025 § 243 mukaisesti aluehallituksen päätettäväksi 10.11.2025 kokoukseen. Muilta osin neuvottelutulos hyväksyttiin aluehallituksessa 27.10.2025.

Yhteistoimintaneuvotteluissa käsitellyn yhden toimintayksikön lakkauttamisen vuositaiseksi nettosäästöksi arvioitiin noin 900 000 euroa. Aluehallitus päätti yksimielisesti 10.11.2025 § 258 hyvinvointialuejohtajan esityksen mukaisesti lakkauttaa Lepolan ympärivuorokautisen asumispalveluyksikön ja edellyttää, että irtisanomisten vaihtoehtona irtisanomisten kohteena olevalle henkilöstölle tarjotaan hyvinvointialueella avoinna olevia tehtäviä siten, että työnantaja pyrkii tarjoamaan mahdollisimman monelle irtisanottavalle tehtäviä samoista yksiköistä sekä ottamalla mahdollisuuksien mukaan irtisanottavien työntekijöiden omat halukkuudet huomioon.

Valittaja jätti aluehallituksen 10.11.2025 § 258 päätöksestä oikaisuvaatimuksen, jossa tämä vaati, että päätös on kumottava hallintolain 434/2003 § 45 perusteella

virheellisenä ja puutteellisesti perusteltuna. Oikaisuvaatimus käsiteltiin aluehallituksen kokouksessa 22.12.2025 § 302, jossa aluehallitus päätti hylätä oikaisuvaatimuksen.

Valitus

Valittaja vaatii, että päätös lakkauttaa Lepolan ympärivuorokautisen asumisen palveluysikkö tulee kumota virheellisin perustein syntyneenä ja osin puutteellisesti, virheellisesti ja harhaanjohtavasti perusteltuna.

Yhteenveto vaatimuksen perusteluista:

Valittaja katsoo, että aluehallitus on perustellut toimivaltaansa Lepolan yksikön lakkauttamispäätöksen osalta hyvinvointialueen hallintosäännöllä, hyvinvointialuestrategialla ja sosiaali- ja terveydenhuollon palvelustrategialla. Valittaja esittää, että Lepolan asumispalveluysikön lakkauttamispäätös ja aluevaltuuston hyväksymän palvelustrategian tavoitteet ovat erisuuntaisia. Valittaja katsoo myös, että palvelustrategiassa on puutteita, mikä ei kuitenkaan oikeuta tulkintaa siitä, että muilta osin palvelustrategisissa ratkaisuisissa toimivalta kuuluu aluehallituksen yleistoimivaltaan.

Valittaja esittää, että arvio Lepolan lakkauttamisen kautta saatavista säästöistä on epärealistinen ja harhaanjohtava. Valittaja katsoo, että hyvinvointialueen arvioimalla 600 000 eurolla voidaan hankkia 12 hoivapaikkaa korvaamaan Lepolan paikkojen menetys, mikä on valittajan mukaan palvelustrategiaan kirjatun tavoitteen vastainen.

Valittaja katsoo, ettei ole hyvän hallinnon mukaista antaa toimintayksikön lakkauttamista koskevassa asiassa päätösesitys vasta kokouksessa.

Toimivallasta

Hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021, hyvinvointialuelaki) 22 §:n 1 momentin mukaisesti hyvinvointialueella on aluevaltuusto, joka vastaa hyvinvointialueen toiminnasta ja taloudesta sekä käyttää hyvinvointialueen päätösvaltaa. Aluevaltuusto päättää hyvinvointialueen hallintosäännöstä (hyvinvointialuelaki 22.2 § 2 k), jolla se voi siirtää toimivaltaansa hyvinvointialueen muille toimielimille, luottamushenkilöille ja viranhaltijoille asioissa, joista aluevaltuuston ei hyvinvointialuelaissa tai muussa laissa edellytetä päättävän (hyvinvointialuelaki 96.1 §). Jollei laista muuta johdu, toimivaltainen viranomainen määrittää hallintosäännössä.

Aluevaltuusto on toimivaltainen päättämään asioista, joista sen on hyvinvointialuelaissa tai muussa laissa olevan säännöksen mukaan päätettävä tai joista se päättää hallintosäännön perusteella. Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen toimielinten tehtävistä ja toimivallan jaosta on määräykset hallintosäännön luvussa 4. Aluevaltuuston tehtäviä ja toimivaltaa koskevan hallintosäännön 19 §:n 1. kohdan mukaan aluevaltuusto päättää muun muassa hyvinvointialuestrategiasta ja sosiaali- ja

terveydenhuollon palvelustrategiasta. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021, sote-järjestämislaki) 11 §:n mukaan hyvinvointialueen on laadittava taloutensa ja toimintansa suunnittelua ja johtamista varten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelustrategia osana hyvinvointialuestrategiaa. Palvelustrategiassa on otettava huomioon hyvinvointialueesta annetun lain 12 a §:ssä tarkoitetut sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliset tavoitteet. Palvelustrategiassa hyvinvointialue asettaa tavoitteet sille, miten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut toteutetaan ottaen huomioon hyvinvointialueen asukkaiden tarpeet, paikalliset olosuhteet, palvelujen saatavuus ja saavutettavuus sekä kustannusvaikuttavuus. Kyseessä on koko hyvinvointialueen strategiatason päätös, jonka tarkoituksena on ottaa kantaa sote-palvelujen järjestämisen ja tuottamisen tavoitteisiin. Palvelustrategian tarkoituksena on muun ohella ottaa kantaa palveluverkon toteutukseen, lähipalvelujen saatavuuteen ja toteutustapaan sekä yleisesti palvelujen saavutettavuuteen, mutta tästä ei voida kuitenkaan johtaa tulkintaa sote-järjestämislain 11 §:n sanamuoto huomioiden, että yksittäisistä palveluverkon yksiköistä päättäminen olisi hyvinvointialueella lain säännöksen mukaan aluevaltuuston toimivallassa. Sote-järjestämislain 11 § ei edellytä, että palvelustrategiassa ja siten aluevaltuuston päätöksellä päätettäisiin palveluverkkoon kuuluvat yksiköt eikä yksiköistä päättäminen kuulu aluevaltuuston tehtäviin Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen hallintosäännön määräysten mukaan perusteella.

Aluehallituksen päätöksenteossa on katsottu, että Lepolan lakkauttaminen ei ole ristiriidassa Soiten palvelustrategian (2022–2025) kanssa. Aluehallituksen toimivaltaa asiassa ei ole kuitenkaan valituksessa todetulla tavalla perusteltu hyvinvointialuestrategialla ja sosiaali- ja terveydenhuollon palvelustrategialla. Aluehallituksen toimivalta asiassa perustuu hyvinvointialueen hallintosääntöön.

Soiten hallintosäännön 20 §:ssä on määritelty aluehallituksen tehtävät ja toimivalta. Aluehallituksen tehtäviin kuuluu muun muassa vastata järjestämisvastuun toteutumisesta (9. kohta). Hallintosäännön 20 §:n 2 momentin mukaan toimivalta on aluehallituksella, mikäli toimivallasta ei ole säädetty laissa eikä määrätty hallintosäännössä tai edelleen delegointipäätöksessä. Soiten hallintosäännössä ei ole määräyksiä, jotka koskisivat toimivaltaa päättää palveluverkkoon kuuluvista yksiköistä, eikä toimivaltasäännöksiä ole yksikön lakkauttamisen osalta suoraan myöskään lainsäädännössä, joten toimivalta asiassa tällöin kuuluu aluehallituksen yleistä toimivaltaa hallintosäännön perusteella.

Hyvinvointialueen strategiasta ja palvelustrategiasta

Valittaja katsoo, että palvelustrategiassa on puutteita ja että yhdenvertaisuusperiaatteen mukaisesti myös erityispalvelut tulisi huomioida palvelustrategiassa. Valittaja katsoo myös, että Lepolan lakkautuspäätös ja aluevaltuuston hyväksymän palvelustrategian tavoitteet ovat selkeästi erisuuntaisia. Tältä osin hyvinvointialue toteaa, että palvelustrategia laaditaan hyvinvointialueella osana hyvinvointialuestrategiaa,

jonka velvoittavuus on hyvinvointialuelain esitöiden mukaan luonteeltaan poliittista ja toiminnallista eli se ohjaa päätösvalmistelua ja päätöksentekoa. Hyvinvointialuestrategia ei ole oikeudellisesti sitova tai valituskelpoinen asiakirja ja siihen pohjautuvat yksittäistä asiaa koskevat päätökset tehdään erikseen (HE 241/2020 vp, s. 556). Hyvinvointialueen strategian ja sen osana olevan palvelustrategian hyväksymistä koskevissa päätöksissä on kyse luonteeltaan sellaisista periaatetason linjapäätöksistä, joita on tarkoitus noudattaa hyvinvointialueella tulevia päätöksiä tehtäessä. Tämä huomioiden lakkauttamispäätöstä koskeneen oikaisuvaatimuksen käsittelyn yhteydessä on oikaisuvaatimukseen annetussa vastauksessa katsottu tarpeelliseksi tuoda esiin, että Lepolan lakkauttamisen ei ole katsottu olevan ristiriidassa hyvinvointialueen palvelustrategian kanssa.

Hyvinvointialue katsoo, että Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen strategiaan ja palvelustrategiaan vuosille 2022–2025 sekä aluevaltuuston niiden hyväksymistä koskeviin päätöksiin liittyviä valitusperusteita ei voida tutkia käsiteltäessä nyt kyseessä olevaa ympärivuorokautisen asumispalveluyksikön lakkauttamista koskevasta aluehallituksen päätöksestä tehtyä valitusta. Lepolan yksikön lakkauttamista koskeva päätös sekä sitä koskevaan oikaisuvaatimukseen annettu päätös ovat edellä mainittuihin strategisiin päätöksiin nähden erillisiä päätöksiä, jotka on tehnyt hyvinvointialueen hallintosäännön mukaan toimivaltaisena viranomaisena aluehallitus huomioiden hyvinvointialueen strategiset periaatteet.

Arvioituista kustannussäästöistä

Lepolan toiminnan kustannukset vuonna 2024 olivat noin kaksi miljoonaa euroa. Lepolan toiminnan päättämisestä saatavat kustannussäästöt ovat noin 900 000 euroa vuodessa. Säästölaskennassa on huomioitu, että samaan aikaan Lepolan sulkemisen kanssa on lisättävä hyvinvointialueen palvelustoja noin 600 000 eurolla, joka vastaa noin kymmenen ostopalvelupaikan kustannuksia. Tämä ostopalvelujen lisäys on tehtävä, jotta hyvinvointialue selviää palvelujen hyvinvointialuelainsäädännön mukaisesta järjestämisvastuustaan.

Oikaisuvaatimukseen annetussa vastauksessa (aluehallitus 22.12.2025 § 302) tai sitä edeltävissä aluehallituksen asiaa koskevissa päätöksissä tai niiden esittelyteksteissä ei esitetä, että kaikki lakkautettavan yksikön eli Lepolan asiakkaat olisi tarkoitus sijoittaa ostopalvelupaikkoihin. Yksikön lakkauttamisesta arvioitujen kustannussäästöjen ja arvioidun 600 000 euron lisäkustannusten osalta on todettu oikaisuvaatimukseen annetussa vastauksessa seuraavasti: *”Yhteistoimintaneuvotteluissa neuvotellun ympärivuorokautisen asumispalveluiden yhden toimintayksikön, Lepolan, lakkauttamisen kustannussäästöksi arvioitiin noin 900 000 euroa/vuosi. Kyseessä on arvio kustannussäästöistä ja laskelma siitä perustuu Lepolan toimintayksikön tilinpäätöstietoihin vuodelta 2024. Lepolan kustannukset muodostuvat palkoista sivukuluineen, palvelujen ostoista, aineista ja tarvikkeista, vuokrasta ja sisäisistä kuluista, joihin kuuluvat muun muassa resurssikeskuksen sijaiset, palkanlaskenta ja taloushallinto.*

Vuonna 2024 nämä kustannukset olivat yhteensä noin 1 963 000 euroa. Vuonna 2024 tuloja tuli noin 400 000 euroa asiakasmaksuista, jolloin netto on noin 1 500 000 euroa. Tästä summasta on vähennetty arvioidut lisäkustannukset 600 000 euroa, joita aiheutuu esimerkiksi ostopalvelupaikkojen lisäämisestä. Tällöin arvioiduksi säästösummaksi, jossa on edellä todetusti huomioitu mahdollinen ostopalvelujen lisääminen 600 000 eurolla, muodostuu päätöksessä mainittu noin 900 000 euroa.”

Lepolan sisäisistä kustannuksista vain pieni osuus, hallinnon kustannukset, jäivät muiden hyvinvointialueen yksiköiden jaettavaksi. Sisäisten sijaisten ja keittiöhenkilökunnan osalta työpanos kohdistuu Soiten muille yksiköille ja vähentää siten hyvinvointialueen kustannuksia ja näiden yksiköiden tarvetta palkata uutta ulkopuolista työvoimaa. Myös tilojen vuokrakustannus tulee irtisanomisajan jälkeen säästymään kokonaan.

Lakkauttamis päätöksen tavoitteena oli kustannusten leikkaaminen, joka on välttämätöntä hyvinvointialueen hyvinvointialuelain mukaiseksi alijäämän kattamiseksi. Kustannusten leikkaamisessa on arvioitu päästävän laskettuun 900 000 euroon Lepolan lakkauttamisella. Lepolassa palvelujen tuottamiseen verrattuna edullisempien ostopalvelujen käyttö ja määrärahan varaaminen niihin oli välttämätöntä. Hyvinvointialueen järjestämisvastuun toteutumisen varmistamiseksi hyvinvointialueella ei ollut kuitenkaan mahdollista luopua kokonaan 19 ympärivuorokautisesta hoitopaikasta, joten osa, noin 10 paikkaa, on korvattava ostopalveluilla, joiden kustannus on noin 600 000 euroa. Arvioitu 600 000 euron ostopalvelujen lisäys ei ole osoitettu nimenomaisesti ja ainoastaan Lepolasta siirtyvien asiakkaiden paikkojen ostamiseen, vaan mainittu lisäys palveluostoihin kohdentuu yleisesti hyvinvointialueen ikääntyneiden ympärivuorokautisen palveluasumisen ostoihin.

Oikaisuvaatimukseen annetussa vastauksessa todetulla tavalla lakkauttamisen kohdentumiseen Lepolaan on vaikuttanut myös tilojen kunto. Tilat ovat teknisen ikänsä päätepisteessä, joten niiden käyttökelpoisuus palveluasumiskohteena on hyvin rajallinen. Tältä osin viitataan oikaisuvaatimukseen annetussa vastauksessa todettuihin tilahaasteisiin, jotka ovat myös osaltaan nostaneet palvelun tuottamisen kustannuksia Lepolassa. Lepolan tilojen korjaaminen ei ole taloudellisesti mahdollista eikä järkevää, kun otetaan huomioon tiloista aiheutuvat lisäkustannukset henkilöstömenoihin. Lepolan tilojen remontointikustannukset olisivat myös entisestään nostaneet Lepolasta hyvinvointialueelle aiheutuvia kustannuksia: tilojen vuokranantaja olisi siirtänyt remontin kustannukset vuokraan eikä tiloihin olisi ollut mahdollista tehdä niin isoa remonttia, että Lepolan paikkamäärää olisi voitu nostaa niin, että hoitopäivän hinta olisi siellä saatu lähemmäs alueen keskiarvohintoja. Oikaisuvaatimukseen annetussa vastauksessa todetusti lakkautus kohdistui nimenomaan Lepolan palvelukeskukseen huomioiden Lepolan kallis hoitopäivän hinta, tilahaasteet ja henkilöstörakenne.

Asiasta tiedottamisesta ja päätösehdotuksen antamisesta

Hyvinvointialueen alijäämän hyvinvointialuelain mukaiseksi kattamiseksi talouden sopeuttamisen toimenpiteet ovat välttämättömiä. Hyvinvointialueen taloudellisesta tilanteesta ja sen korjaamiseksi välttämättömistä sopeuttamistoimista on ollut yleisen tiedonsaannin kannalta tarpeelliseksi arvioitua tietoja yleisessä tietoverkossa hyvinvointialueen verkkosivustolla, jonne julkaistaan toimielinten esityslistat ja pöytäkirjat, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Lisäksi toimielinten kokouksista julkaistaan hyvinvointialueen verkkosivustolla kokoustiedotteita huomioiden alueen asukkaiden, palvelujen käyttäjien ja muiden tahojen yleiset tiedonsaantitarpeet.

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueella on käyty koko hyvinvointialuetta koskeneet yhteistoimintaneuvottelut ajalla 6.2.2025–20.3.2025, ja kyseisten neuvotteluiden lopputulosta koskevan aluehallituksen päätöksen (aluehallitus 24.03.2025 § 80, liitteenä) esittelytekstissä todetaan jatkotoimien osalta, että pelastustoimen sekä ikääntyneiden ja vammaisten palveluiden osalta ei saavutettu arvioituja säästötarpeita, minkä vuoksi näillä toimialueilla kustannussäästöihin tähtäävien toimien valmistelua jatketaan ja valmisteltavat toimet tuodaan myöhemmin vuonna 2025 tarvittaviin päätöksäksittelyihin sekä työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella annetun lain (449/2007) mukaisiin yhteistoimintaneuvotteluihin.

Aluehallituksessa 27.08.2025 § 195 on päätetty muun muassa ikääntyneiden ja vammaisten palveluita koskevien yhteistoimintaneuvotteluiden aloittamisesta. Päätöksen esittelytekstissä todetaan, että neuvotteluiden käyminen liittyy hyvinvointialueen talouden sopeuttamiseen sekä hyvinvointialueen strategian mukaisiin toiminnallisiin muutoksiin. Esittelytekstissä todetaan myös, että neuvotteluissa suunnitellaan käsiteltävän hyvinvointialueen organisaation sekä palveluiden tuottamisen tavan ja paikan muuttamista. Tässä vaiheessa ei ole ollut mahdollista eikä tarkoituksenmukaista tiedottaa julkisesti yksityiskohtaisemmin suunnitelmista palvelujen tuottamisen tavan ja paikan muutosten suhteen, sillä hyvinvointialueella on sekä työnantaja että palveluiden järjestämisvastuullisena tahona ollut harkittavanaan vielä useita vaihtoehtoisia keskeneräisiä suunnitelmia tavoiteltujen kustannussäästöjen saavuttamiseksi. Suunnitteilla ollut palvelujen tuottamisen tavan ja paikan mahdollinen muuttuminen tietyillä toimialueilla on kuitenkin ilmennyt jo kyseisen kokouksen 21.8.2025 hyvinvointialueen verkkosivuilla julkaistulta esityslistalta sekä kokouksen 21.8.2025 julkaistulta ennakkotiedotteelta.

Yhden ympärivuorokautisen asumispalveluyksikön suunnitteilla ollut lakkauttaminen on käynyt ilmi aluehallituksen 27.10.2025 kokouksen esityslistalta (§ 243). Esityslista on julkaistu hyvinvointialueen verkkosivuilla 23.10.2025. Yhden yksikön lakkauttaminen on päätöksen esittelytekstissä ikääntyneiden ja vammaisten palveluiden alueelle kohdistuvana toimenpiteenä, josta on arvioitu saatavan neuvotteluissa käsitellyillä

suunnitelmilla 900 000 euron säästöt. Kyseisessä kokouksessa aluehallitus palautti asian valmisteltavaksi ympärivuorokautisen asumispalveluyksikön lakkauttamisen osalta. Yksikön lakkauttaminen tuotiin aluehallituksen päätettäväksi kokoukseen 10.11.2025. Lakkauttamisesta päätettiin yksimielisesti aluehallituksessa 10.11.2025 § 258 hyvinvointialuejohtajan kokouksessa antaman päätösehdotuksen mukaisesti.

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen hallintosäännön 150 §:n mukaisesti kokouskutsu on toimitettava aluehallitukselle vähintään neljä (4) päivää ennen kokousta. Esityslista, joka sisältää selostuksen käsiteltävistä asioista ja ehdotukset toimielimen päätöksiksi, lähetetään kokouskutsun yhteydessä. Hallintosäännön 150 §:n 4 momentin mukaan erityisestä syystä esityslista tai yksittäisen asian selostus ja päätösesitys voidaan kuitenkin lähettää myöhemmin. Hallintosäännön 152 §:n mukaisesti aluehallituksen esityslistat on julkaistu hyvinvointialueen verkkosivuilla. Aluehallituksen 10.11.2025 kokouksen esityslista on julkaistu verkkosivuilla 6.11.2025. Hallintosäännössä ei ole tarkemmin määritelty tai rajattu, mitä tarkoitetaan 150 §:n 4 momentin tarkoittamalla erityisellä syyllä, jonka perusteella päätösesitys voidaan antaa myöhemmin kuin kokouskutsun lähettämisen yhteydessä. Kyseisessä asiassa aluehallituksen päätöksenteon ja asian käsittelyn edellyttämät valmisteluun liittyvät poliittiset keskustelut ovat olleet kesken kokouskutsua toimitettaessa ja esityslistan julkaisuvaiheessa, minkä vuoksi päätösehdotus sisältäen lakkautettavan yksikön nimen on annettu myöhemmin kuin kokouskutsun lähettämisen yhteydessä.

Alueen asukkaiden, palvelujen käyttäjien ja muiden yhteisöjen kuten kuntien yleisten tiedonsaantitarpeiden kannalta asialla ei ole arvioitu olevan sellaista merkitystä, että Lepolan yksikön lakkauttamisesta päättäminen olisi edellyttänyt edellä mainittua laajempaa ja kattavampaa etukäteistä tiedottamista hyvinvointialueella. Lepolan yksikön 19 ympärivuorokautista hoitopaikkaa vastaavat vain noin 3 %:a hyvinvointialueen kaikista iäkkäiden ympärivuorokautisen palveluasumisen paikoista (yhteensä vuonna 2025 paikkoja oli 631 kpl) ja jaksohoidon kuusi paikkaa Lepolassa vastaavat noin 5,8 %:a kaikista lyhytaikaisen hoidon paikoista, joita oli käytössä yhteensä 103 paikkaa. Kyseessä ei ole merkitykseltään koko hyvinvointialueen palveluverkko päätöksen kaltainen tai merkitykseltään palvelustrategiaan rinnastuva asia, jolla olisi huomattavaa laajempaa vaikutusta. Lisäksi hyvinvointialueen vastatessa palveluiden järjestämisestä koko maakunnan alueella, viestinnän tarpeita hyvinvointialueella kuten myös asukkaiden palvelutarvetta tarkastellaan alueellisesti, eikä esimerkiksi kuntarajoihin sidotusti.

Viestintää koskeva hyvinvointialuelain 34 § jättää hyvinvointialueen harkintaan tiedottamisen laajuuden ja tavat. Mikäli hallinto-oikeus katsoo, että asiasta ei olisi riittävästi tiedotettu hyvinvointialuelain mukaisesti, tältä osin hyvinvointialue vetoaa siihen, että kuntalain vastaavia viestintäsäännöksiä koskevassa oikeuskäytännössä tiedottamisvelvollisuuden laiminlyönnin ei ole katsottu olevan sellainen menettelyvirhe, johon vetoamalla päätös olisi valituksen perusteella kumottu (KHO 1983 II 38).

Lepolan yksikön lakkauttamisessa ei voida myöskään katsoa olleen kyseessä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999, julkisuuslaki) 19 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu yleisesti merkittävää kysymystä koskeva suunnitelma, selvitys tai ratkaisu, josta hyvinvointialueella olisi ollut velvollisuus laatia ja pitää saatavissa keskeneräistä asiaa koskevia asiakirjoja mainitun lainkohdan perusteella. Yleisesti merkittäviä ovat lainkohdassa tarkoitettulla tavalla sellaiset suunnitelmat, selvitykset ja ratkaisut, joilla on huomattava vaikutus laajalla alueella tai lukuisien henkilöiden oloihin. Tällaisista esimerkkeinä mainitaan julkisuuslain esitöissä tulonjakoa, sosiaaliturvaa sekä ympäristön käyttöä ja suojelua koskevat suunnitelmat (HE 30/1998 vp, säännöskohtaiset perustelut). Lepolan sulkemisen vaikutus hyvinvointialueen hoitopaikkamääriin on prosentuaalisesti suhteellisen pieni eikä se vaaranna järjestämisvastuun toteutumista hyvinvointialueella. Lisäksi Lepolan asiakkaat saavat edelleen lakkauttamispäätöksestä huolimatta hoidon, johon heidän on palvelutarpeen arvioinnissa todettu olevan oikeutettuja.

Lepolan yksikön lakkauttamisella ei voida katsoa olevan myöskään hallintolain (434/2003) 41 §:ssä tarkoitettua huomattavaa vaikutusta muiden kuin asianosaisten elinympäristöön, työntekoon tai muihin oloihin. Lakkauttamisella ei ole esimerkiksi laajoja työllisyyspoliittisia vaikutuksia. Henkilöstönäkökulmasta asia on myös käsitelty työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella annetun lain (449/2007) edellyttämällä tavalla yhteistoimintaneuvotteluissa ja hyvinvointialue on työnantajana pyrkinyt tarjoamaan yksikön henkilöstölle hyvinvointialueella avoinna olevia tehtäviä.

Lepolan asukkaille ja asiakkaille järjestettiin aluehallituksen päätöksen jälkeen yhteinen tilaisuus (omaisten ilta) 20.11.2025. Tilaisuuden aiheena oli Lepolan tilanne aluehallituksen päätöksen jälkeen. Tilaisuudessa käytiin läpi aluehallituksen päätöksen perustelut, kuultiin asiakkaiden ja omaisten mielipiteitä ja vastattiin kysymyksiin päätökseen liittyen. Tilaisuudessa kerrottiin, miten asiat Lepolassa etenevät henkilöstön osalta ja miten asiakkaiden siirtymiset uusiin ympärivuorokautisen hoidon yksiköihin tapahtuvat. Tilaisuudessa esiteltiin Soiten muut ympärivuorokautisen palveluasumisen paikat ja ostopalvelupaikat sekä keskusteltiin jaksohoitopaikoista Soiten alueella. Lisäksi keskusteltiin ja kerrottiin, miten Lepolassa järjestetyt omaishoitajien vapaat jatkossa järjestetään. Tilaisuudessa keskusteltiin avoimesti kaikista osallistujien esittämistä kysymyksistä. Asiakkaat ja omaiset saivat tiedon, että kaikille järjestetään uusi paikka ja että toiveita on mahdollista esittää siitä, mihin yksikköön asiakas haluaisi siirtyä. Tilaisuudessa informoitiin, että kaikkiin yksiköihin, myös ostopalvelupaikkoihin, on mahdollista käydä tutustumassa ennen uutta yksikköä koskevan toiveen esittämistä. Tilaisuudessa kerrottiin, että siirtymisessä autetaan ja että muutot tehdään kevään 2026 aikana järjestäen siirtyminen turvallisesti ja asiakkaita tukien. Tilaisuudessa kerrottiin, että muutot sovitellaan toiveiden ja paikkatilanteiden mukaan ja ohjeistettiin, että Lepolan palveluesimies ja ikääntyneiden palvelujen

SAS-hoitaja ovat henkilöt, joiden kanssa asiakkaat ja omaiset tulevat käymään asiakaskohtaiset keskustelut asiasta. Lepolan asiakkaita kuullaan asianmukaisesti, kun palvelupäätös tai tässä tapauksessa hoidon toteuttamisen paikka muuttuu. Asiakkaiden siirtymiset järjestetään mahdollisimman hyvin ja turvallisesti asiakkaiden yksilölliset tarpeet huomioiden.

Järjestämisvastuun toteutumisesta

Hyvinvointialueella on hyvinvointialueesta annetun lain (hyvinvointialuelaki 611/2021) 7 §:n mukainen järjestämisvastuu, jonka mukaisesti hyvinvointialue vastaa sille lailla säädettyjen tehtävien hoitamisesta, hyvinvointialueen asukkaana laissa säädettyjen oikeuksien toteutumisesta ja palvelukokonaisuuksien yhteensovittamisesta sekä järjestettävien palvelujen ja muiden toimenpiteiden yhdenvertaisesta saatavuudesta; tarpeen, määrän ja laadun määrittelemisestä; tuottamistavan valinnasta; tuottamisen ohjauksesta ja valvonnasta ja viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä. Sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien osalta hyvinvointialuelain järjestämisvastuuta koskevia säännöksiä täydentää laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (sote-järjestämislaki, 612/2021). Hyvinvointialuelain 9 §:n 1 momentin mukaisesti, jollei lailla toisin säädetä, hyvinvointialue voi tuottaa järjestämisvastuulleen kuuluvat palvelut itse, yhteistoiminnassa muiden hyvinvointialueiden kanssa tai hankkia ne sopimukseen perustuen muilta palvelujen tuottajilta. Järjestämisvastuunsa puitteissa hyvinvointialue vastaa järjestettävien palvelujen tuottamistavan valinnasta. Hyvinvointialueella on laaja harkintavaltta sen suhteen, mikä taho ja millä tavoin tuottaa hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevat palvelut.

Lepolan yksikön lakkauttamista koskevan päätöksen valmistelussa ja päätöksenteossa asiakkaat ja päätöksen vaikutukset heidän tilanteeseensa on huomioitu koko ajan. On myös arvioitu, että hyvinvointialue pystyy Lepolan lakkauttamisesta huolimatta sote-järjestämislain 4 §:n mukaisesti toteuttamaan palvelut sisällöltään, laajuudeltaan ja laadultaan sellaisena kuin asiakkaiden tarve edellyttää sekä yhdenvertaisesti, yhteen sovitettuina palvelukokonaisuuksina ja hyvinvointialueen väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita. Alueella on lakkauttamisesta huolimatta edelleen ympärivuorokautisen palveluasumisen yksiköitä alueen asiakkaita lähellä.

Hyvinvointialue on osana sopeuttamistoimia koskevien päätösten valmistelua selvittänyt laajasti ikääntyneiden ja vammaisten palveluiden kustannusten jakautumista sekä arvioinut useita vaihtoehtoisia sopeuttamistoimenpiteitä kyseiselle toimialueelle. Selvitys- ja valmistelutyössä on huomioitu, että Lepolan yksikön hoitopäivän hinta vuodelta 2024 ja 2025 on huomattavan korkea verrattuna muihin hyvinvointialueen oman palvelutuotannon ikääntyneiden ympärivuorokautisen hoidon yksiköihin ja voimassa olevan ostopalvelusopimuksen hintoihin. Hyvinvointialueella on osana selvitys- ja valmistelutyötä myös arvioitu, että yhden yksikön lakkauttamista vastaava säästö voitaisiin saada luopumalla noin 30 ostopalvelupaikasta, mutta tällöin vähennys kohdentuisi hyvinvointialueella kuitenkin alueelle, jossa tarve

paikoista on suurin, mitä ei voida pitää sote-järjestämislain palvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta koskevien säännösten mukaisena vaihtoehtona.

Lepolan lakkauttamista koskevassa päätöksenteossa on ollut lähtökohtana, että asiakkaille tarjotaan heidän yksilöllistä tarvettaan vastaava ympärivuorokautisen palveluasumisen paikka muista Soiten alueen toimipisteistä, joko Soiten omista yksiköistä tai Soiten ostopalvelupaikoista. Päätöksen toimeenpanon suunnittelussa ja toteutuksessa on huomioitu, että asiakkailla tulee olla tarpeeksi pitkä aika sopeutua asiaan ja harkita eri vaihtoehtoja ennen muuttoa. Lepolan yksikön toiminta ajetaan alas usean kuukauden aikana huomioiden asiakkaiden etu ja asiakkaiden siirtymisen aikataulu vastaanottaviin yksiköihin. Tällä pyritään osaltaan turvaamaan asiakkaiden terveyttä ja turvallisuuden tunnetta. Asiat pystytään hoitamaan kiireettömästi jokaisen asiakkaan omaan tahtiin.

Järjestämisvastuu toteutuu edelleen hyvinvointialueen asukkaiden ja Lepolan asiakkaiden osalta, ja Lepolassa asiakkaina olleet saavat edelleen sellaisen hoidon, johon heidän on palvelutarpeen arvioinnissa todettu olevan oikeutettuja. Uuteen asumis- palveluyksikköön siirtymisessä heitä tuetaan ikäihmisten hoidon asiantuntijoiden toimesta sekä Lepolassa että vastaanottavissa yksiköissä.

Valituksen liitteinä 6. ja 7. esitettyihin hoivajonoja koskeviin Hyvinvointiala Hali ry:n selvitykseen ja Ylen uutisartikkeliin viitaten todetaan, että järjestämisvastuun toteutuminen on Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueella parantunut vuodesta 2024 alkaen ja hoivapaikkojen odotusajat ovat lyhentyneet. Hali ry:n 3.3.2026 julkaistun selvityksen mukaan jonotusaika oli lyhentynyt 14 vuorokaudella alkuvuodesta 2025 ja oli 81 päivää. Jonottajien määrä oli noussut, mutta jonotusaika oli alkuvuotta lyhyempi. Myös jonotusaika oli Halin selvityksen mukaan laskettu oikein. Järjestämisvastuu toteutuu hyvinvointialueella hoivapaikkojen osalta, ja hyvinvointialue pyrkii koko ajan lyhyempiin jonoihin sekä vastaamaan mahdollisimman hyvin asiakkaiden tarpeisiin.

Lisäksi edelleen todetaan, että Lepolan 19 ympärivuorokautista hoitopaikkaa vastaavat vain noin 3 %:a hyvinvointialueen kaikista iäkkäiden ympärivuorokautisen palveluasumisen paikoista (yhteensä vuonna 2025 paikkoja oli 631 kpl). Jaksohoidon kuusi paikkaa Lepolassa vastaavat noin 5,8 %:a kaikista lyhytaikaisen hoidon paikoista, joita oli käytössä yhteensä 103 paikkaa. Lepolan sulkemisen vaikutus paikkamääriin oli prosentuaalisesti suhteellisen pieni eikä se vaarantanut järjestämisvastuun toteutumista hyvinvointialueella.

Yhteenveto

Aluevalituksen saa hyvinvointialuelain 140 §:n mukaan tehdä sillä perusteella, että:

- 1) päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä;
- 2) päätöksen tehnyt viranomais on ylittänyt toimivaltansa; tai
- 3) päätös on muuten lainvastainen.

Hyvinvointialue katsoo, että valituksen kohteena olevaa päätöstä ei rasita mikään edellä mainituista laillisuusperusteista. Päätöstä ei siten tule kumota. Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue pyytää, että valittajan valitus hylätään.

Hyvinvointialuelain 7 §:n mukaisesti hyvinvointialue vastaa sille lailla säädettyjen tehtävien hoitamisesta, hyvinvointialueen asukkaan laissa säädettyjen oikeuksien toteutumisesta ja palvelukokonaisuuksien yhteensovittamisesta. Edelleen hyvinvointialue vastaa muun muassa järjestettävien palvelujen yhdenvertaisesta saatavuudesta, tarpeen, määrän ja laadun määrittelemisestä, tuottamistavan valinnasta ja viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä. Nämä kaikki näkökulmat on otettu huomioon hyvinvointialueen palvelujen tuottamisen tavan ja paikan muuttamista koskevissa päätöksissä mukaan lukien päätös Lepolan ympärivuorokautisen asumispalveluyksikön lakkauttamisesta. Hyvinvointialueen kunnissa järjestetään jatkossakin ikääntyneiden ympärivuorokautista palveluasumista ja palvelut suunnitellaan siten, että ne vastaavat määrältään, sisällöltään ja ajoitukseltaan asiakkaiden tarpeita. On myös huomioitava, että päätökseen lakkauttaa Lepolan yksikkö on vaikuttanut myös yksikön tilojen kunto, joka osaltaan on lisännyt palvelun tuottamisen kustannuksia kyseisissä tiloissa.

Lepolan asiakkaista yli puolelle on jo löydetty uudet paikat heidän toiveitaan ja palvelutarvettaan vastaavasti muista hyvinvointialueella sijaitsevista yksiköistä. Muiden asiakkaiden osalta paikat arvioidaan löytyvän 31.5.2026 mennessä. Siirtyviä asiakkaita tuetaan siirtymisissä ikäihmisten hoidon asiantuntijoiden toimesta sekä Lepolassa että vastaanottavissa yksiköissä.

Allekirjoitukset (sähköinen)

Mikko Komulainen
Hyvinvointialuejohtaja

Viivi Haanpää
Hallintolakimies

Liitteet

1. Aluehallituksen pöytäkirjan ote 24.03.2025 § 80, 6.2.2025 alkaneiden yhteistoimintaneuvottelujen lopputulos
2. Soiten verkkosivuilla 21.03.2025 julkaistu ennakkotiedote
3. Aluehallituksen pöytäkirjan ote 27.08.2025 § 195, Yhteistoimintaneuvotteluiden käynnistäminen

4. Soiten verkkosivuilla 21.8.2025 julkaistu ennakkotiedote
5. Aluehallituksen pöytäkirjan ote 27.10.2025 § 243, Yhteistoiminta-neuvotteluiden päättäminen
6. Soiten verkkosivuilla 27.10.2025 julkaistu kokoustiedote
7. Aluehallituksen pöytäkirjan ote 10.11.2025 § 258, Yhteistoiminta-neuvotteluiden päättäminen
8. Soiten verkkosivuilla 10.11.2025 julkaistu kokoustiedote
9. Aluehallituksen pöytäkirjan ote 22.12.2025 § 302, Oikaisuvaatimus (2/2) aluehallituksen päätökseen 10.11.2025 § 258 Lepolan ympäri-vuorokautisen asumispalveluyksikön lakkauttamisesta
 - a. Liite: Oikaisuvaatimus aluehallituksen päätökseen 10.11.2025 § 258
10. Lepolan yksikön tilinpäätöstiedot vuodelta 2024 (salassa pidettävä, julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 17 kohta)
11. Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen hallintosääntö (voimaantulo 1.1.2025)
12. Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen hallintosääntö (voimaantulo 1.1.2026)
13. Hyvinvointiala Hali ry:n selvitys ikääntyneiden hoivajonoista H2/2025, 3.3.2026